

HIP HERGEBRUIK

Econoom en journalist **Annegreet van Bergen** (auteur van o.m. *Gouden jaren* en *Het goede leven*) bezoekt voor de serie *Hip Hergebruik* verouderde industriële complexen die nu o.m. voor bedrijfsbijeenkomsten en evenementen worden gebruikt. Zij duikt in de geschiedenis en onderzoekt hoe, wanneer en waarom deze panden door de oorspronkelijke gebruikers werden verlaten.

Noordkade, Veghel

Een café dat de Afzakkerij heet. Ik vond die knipoog naar een afzakkertje leuk gevonden en veronderstelde dat de naam recentelijk aan een creatief brein was ontsproten. Blijkt dat die ruimte al een eeuw de Afzakkerij heet: hier werd vroeger veevoer in jutezakken verpakt en zo klaar gemaakt voor vervoer naar de boer. Dat de naam Afzakkerij wordt hergebruikt voor een café is symbolisch voor wat er gebeurt in de voormalige mengvoederfabriek van de CHV in Veghel.

TEKST ANNEGREET VAN BERGEN // FOTOGRAFIE CHV

Hergebruik viert hoogtij bij SHV te Veghel. Zo heet het hele complex nu weliswaar Noordhaven, maar de oorspronkelijke afkorting CHV (Coöperatieve Handels Vereniging) wordt nog steeds gebruikt voor het kunst- en cultuurcluster: Cultuur Haven

Veghel. Het hergebruik zit niet alleen in de woorden. Overal in het complex doen robuuste trechters dienst als lampenkap. Een partij afgedankte baffles, op de kop getikt bij Volkswagen in Wolfsburg, zorgt ervoor dat de betonnen ruimte van de Afzakkerij niet meer galmt. Droogroosters uit de voormalige aardappelzaal vervullen een vergelijkbare akoestische functie in andere zalen. In de foyer bij de bioscoop fungeren oude lorries als bankjes. Bij de entree naar De Proeffabriek, het winkelgedeelte, hangt een reusachtige glazen zandloper met daarin een auto; ooit op het Rode Plein in Moskou gebruikt om een nieuw model BMW te lanceren, nu blikvanger in Veghel. Klap op de vuurpijl is de restwarmte van een naastgelegen zuivelcoöperatie, Friesland Campina & DMV: die wordt hergebruikt om de vloeren in de gebouwen te verwarmen. Dit is allemaal te herleiden tot een initiatief

van Pater Gerlacus van den Elsen. Deze zag eind negentiende eeuw hoe Brabantse keuterboeren, vaak met meer kinderen dan koeien gezegend, werden uitgebuit door gewiekste handelaren. Met de woorden 'Maak u een vuist, word sterk door organisatie [...dan] zal ook de geduldige landman een verbazende kracht kunnen ontwikkelen,' gaf de pater de aanzet tot de oprichting in 1896 van de Noord-Brabantse Christelijke Boerenbond (NCB). In 1917 stichtte de NCB de CHV, een coöperatieve inkooporganisatie voor mengvoeders, kunstmest en granen. Veghel werd daarvoor als vestigingsplaats gekozen vanwege zijn centrale ligging aan een zijtak van de ooit onder auspiciën van Koning Willem I gegraven Zuid-Willemsvaart en het (inmiddels opgeheven) 'Duitse lijntje' tussen Boxtel en Wesel. De CHV groeide en bloeide en was ooit zelfs

de grootste mengveevoederfabriek van heel Europa. Dat hierdoor ook andere voedingsindustrieën werden aangetrokken zie je aan de zuivelcoöperaties, supermarktketen Jumbo, foodgigant Sligro, snoepfabriek Mars die nog steeds in Veghel gevestigd zijn. Ook de inmiddels in Agrifirm opgegane CHV heeft in 'voedingsstad' Veghel nog een vestiging. Maar de oorspronkelijke gebouwen - een lappendeken van silo's, maalderijen, mengerijen en perserijen - waren door automatisering en schaalvergroting niet meer bruikbaar en werden daarom verlaten.

In 2008 werd het 5,5 hectare grote fabrieksterrein gekocht door een plaatselijke bouwer en ontwikkelaar, de broers Frank en Stefan van de Ven. Slopen was technisch noch cultuurhistorisch gezien een optie, waarna de broers besloten het complex 'als levend monument een tweede leven te gunnen'. Dat was mede mogelijk omdat de gemeente er ruimtes voor culturele activiteiten wilde gaan huren en de provincie er geld in wilde steken omdat een aantal van de gebouwen vanwege hun unieke betonskeletbouw als Rijksmonument werden aangemerkt.

Dik tien jaar later hebben muziek- en toneelverenigingen oefenruimtes op de Noordkade, zijn er winkels, horeca, theaters, bioscopen en expositieruimtes gevestigd. CHV Noordkade verhuurt niet alleen aan lokale grootbedrijven als Jumbo en Mars, maar ook aan bedrijven van buiten de regio, zalen voor evenementen, productpresentaties, symposia, et cetera. Dit alles tegen een heel bijzonder decor van industrieel erfgoed, vakkundig gerestaureerd door de gebroeders Van de Ven en door balustrades, overkappingen en passende nieuwbouw geraffineerd tot één geheel gesmeed. Een uiterst intrigerende ruimte is de zogeheten NPF-toren. Deze dertig meter hoge toren van de Nieuwe Persvoeder Fabriek werd in 1956 gebouwd naar een ontwerp van architect Escher. Zijn neef, grafisch kunstenaar M.C. Escher, zou zich door het geometrische trappenstelsel in deze toren hebben laten inspi-

ren. Of dat verhaal waar is of niet, binnen deze NPF-toren heb je het gevoel dat je in een driedimensionaal kunstwerk van Escher bent beland.

Of neem de betonnen silo's van J.G. Wiebenga. Vanwege de bekisting waarin het beton moest worden gestort, zijn deze niet rond maar vierkant. Sinds enkele jaren zijn de binnenruimtes toegankelijk en tref je er een geheimzinnige sfeer aan als in eeuwenoude crypte. Veel plekken geven de bezoeker bijzondere gewaarwordingen. Niet alleen de zalen en de foyers. Ook de gang naar het toilet in de Afzakkerij is een belevenis; daar loop je onder een plafond van stoere, kleine betonnen silo's. In de Afzakkerij zelf staat nog steeds de afzakmachine met de slurf waaraan de te vullen zakken werden gehangen, een van de vele originele details die op de Noordkade behouden zijn gebleven.

Cultuur Haven Veghel

Verlengde Noordkade 10-12
5462 EH Veghel
0413-782000
info@chvnoordkade.nl
www.chvnoordkade.nl

Aantal zalen: 13.
Grootste: 1400 personen.
Kleinste 10 personen.
Bereikbaarheid: CHV Noordkade beschikt over (gratis) parkeerruimte voor 700 auto's. Vanaf Den Bosch en Eindhoven rijden er bussen van Arriva. Dichtstbijzijnde bushalte in Veghel: tien minuten lopen.